

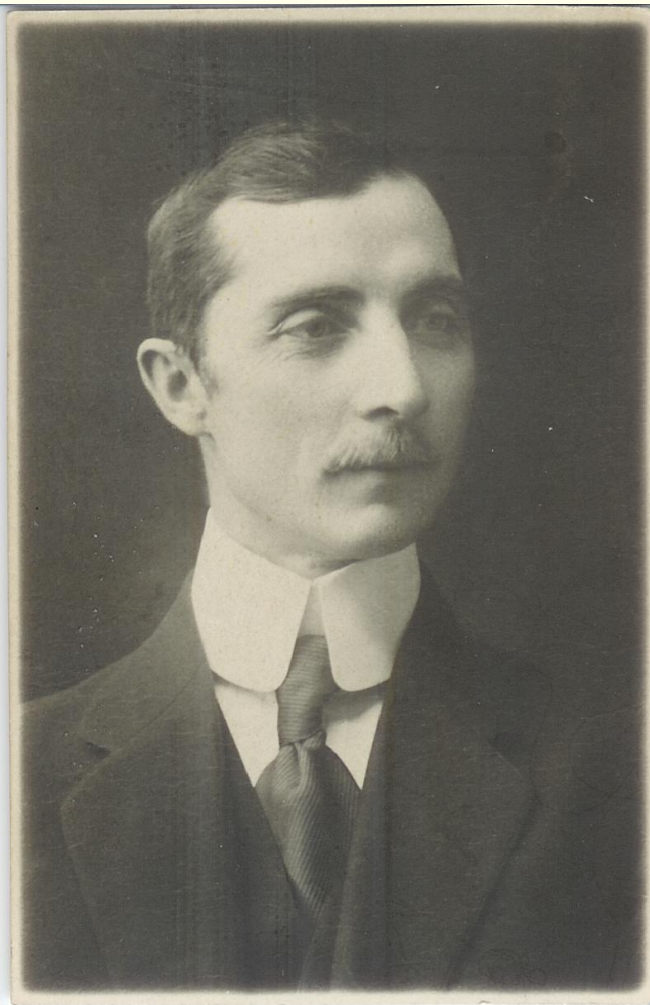
Jalo ja Liisi Elersin elämää Forssassa

Jalon nuoruudenkuvia

Jalo Forssan ajoilta

Armi Klemetti:

MUISTUMIA HEIKKI KLEMETISTÄ

Suomen laulun mieskuoro Wiesbadenissa v. 1901 *Jalo*

UM 80

Kuoro antoi Saksanmatkallaan konsertin mm. Wiesbadenin kylpyläkaupungissa. Ennen konserttia, joka pidettiin kylpylän paviljongissa, Heikki meni puistoon kävelemään virkistyäkseen. Siellä risteilevien käytävien varrella oli muutama penkki. Heikki istahti eräälle penkille, jossa jo ennestään istui vanha herra. Näitten välille sukeutui keskustelu; ulkomaillahan se on tavallista ilman esittelyäkin, siellä ei olla niin pidättäväisiä ja jäykkiä kuin täällä Suomessa. Vanha herra sanoi olevansa potilaana kylpylaitoksessa ja Heikki huomasi, että jonkun matkan päässä oli valkopukuinen hoitaja luultavasti häntä odottamassa. Hetken puheltuaan Heikki hyvästeli vanhan herran ja lähti konserttipaikalle.

Nyt tuli Heikin luo eräs konsertin järjestäjistä, joka asui satumalta Saksassa, paroni v. Willebrandt: "Tiedätkö sinä kenen kanssa puhuit äsken", hän kysyi Heikiltä.

"En."

"Tanskan kuninkaan Kristian IX:n."

Sitten alkoi konsertti. Salissa oli huonoin akustiikka missä Heikki koskaan oli johtanut. Eturivillä Heikki näki äskeisen puhe-
toverinsa puistosta. Heikki innostui ja otti kohta Tanskan kansallislaulun "Der är ett yndigt Land". Kuningas ponnahti seiso-
maan ja koko konserttiyleisö mukana. Kuningas ei taputtanut ol-
lenkaan, mutta keppinsä päässä pyöritti ja heilutti hattuansa. Myöskin Saksan silloinen kruununprinssi ilmoitti läsnäolonsa lähettämällä Heikin luo adjutant-
tinsa joka sanoi: "Hänen keisari-
linen korkeutensa kruununprinssi pyytää, että laulaisitte Sibeliuk-
sen 'Saarella palaa' ylimääräi-
sesti."

Jalon kuorokuva

Jalo Amerikassa 13.10.1903

Liisin ja Jalon
hääkuva
10.02.1907

Liisi ja Jalo
häätpäivänä
10.02.1907

Liisi ja Jalo Forssan asunnon pihalla

Talo Liisi Anna Elli
Laila

Lauri

Forssa 07

Forssassa talvella 1907

Sisäkuva Forssan asunnolta 1908

Anna Talo Liisi

Forssan asunnolla 1908

Kotona kesällä 1909

Eve lastenhoitaja ja Jalon äiti Forssassa

Yläkuva: Kolme polvea
Elersejä
Alakuva: Jalon
vanhemmat Henrik
Oskar ja Ida Sofia

Liisi appivanhempensa kanssa Forssassa 1909

Jalo ja vanhin
lapsista 1909

Forssassa talvella 1914, lapset Pauli ja Aarne

Talvella 1914. Lapset Pauli ja Aarne hiihtämässä.

Jalo sekä pojat Pauli
ja Aarne talvella
1914

Kesällä 1915

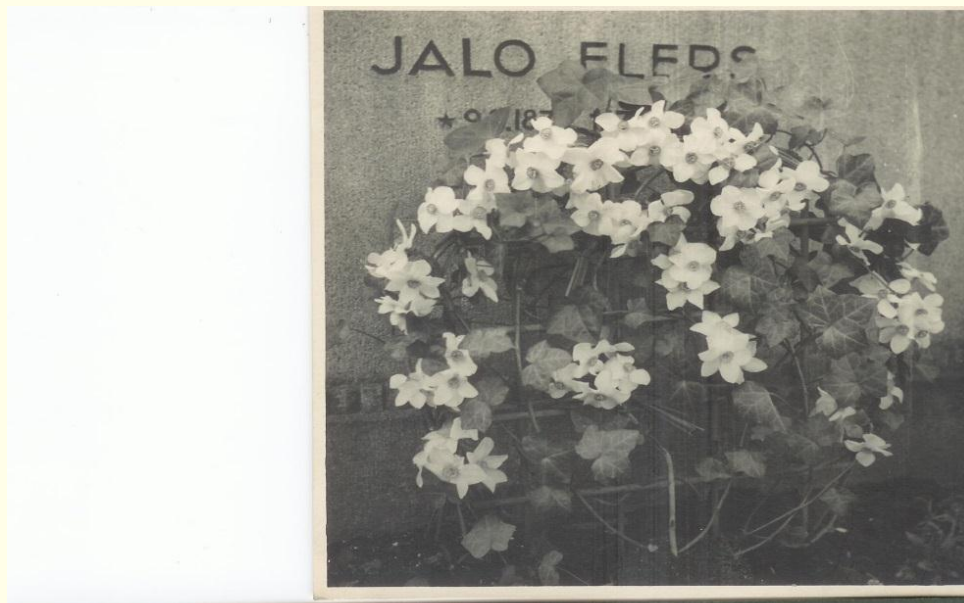
Jalo, Liisi ja pojat kesällä 1915

Jalon hauta 1918

Kuvia Jalon
haudalta

Forssan Osakeyhtiön varatsän-
nöitsijä, insinööri

Jalo Elers,

synt. Porissa 9 p. elok. 1878, kuoli
Hämeenlinnan lääninsairaalassa
17 p. toukok. 1918.

Liisi Elers,
o. s. Forssell.

Pauli, Aarne ja Olavi.

19.5.1918

Jalon
kuolinilmoitus
19.5.1918

† Henrik Jalo Vieno Elers.

Henrik Jalo Vieno Elers föddes den 9 augusti 1878 i Björneborg, där hans fader vid denna tid var t. f. kyrkoherde. Efter att hava i samma stads klassiska lyceum erhållit sin skoluppföstran, blev Elers student 1898. En utpräglad håg för det praktiska föranledde honom att genast söka teknisk utbildning, den teoretiska vid Polytekniska Institutets maskinbyggnadsavdelning, den praktiska under sommarferierna vid olika verkstäder och arbetsplatser. Sålunda praktiserade Elers före och under studietiden vid Björneborgs mekaniska verkstad, Printz & C:os spinneri i Åetsä och vid Väg- och vattenbyggnadsdistriktskontoret i Joensuu. Efter slutförd kurs dimitterades Elers från Polytekniska Institutets i Finland maskinbyggnadsavdelning med diplom i maj 1902. Efter att ytterligare i hemlandet hava praktiserat ett par månader vid Björneborgs bomullsmanufakturverk, begav sig den unge ingenjören till praktikens förlovade land, Amerika, där han under tvenne års tid var anställd som ritare hos Westinghouse Electric and Manufacturing Co., Pittsburg och ett halft år tjänstgjorde som montör hos Lowell Machine shop i Lowell, Mass. Under hösten 1904 deltog han därjämte uti en aftonkurs i kamgarns-avdelningen vid textilskolan i Lowell. Sedan Elers återvänt till hemlandet, praktiserade han en kort tid i början av år 1905 i Lapinniemi bomullsspinneri i Tammerfors och var därefter under 2 ½ månads tid biträdande spinnmästare vid de Förenade Yllefabrikerna i Hyvinge. Därefter inträdde Elers i Finska Statsjärnvägarnas tjänst, först som ritare vid dess maskinavdelning och därefter som biträdande ingenjör och t. f. depotföreståndare i Uleåborg. I augusti 1906 antog Elers verkstads- och byggnadsingenjörsplassen vid Forssa Aktie Bolags bomullsmanufakturverk i Forssa. Här var han i tillfälle att utbilda sig på olika tekniska områden, såväl genom de mångsidigt förekommande arbetena vilka vid en större industriell inrättning stodo till buds, som genom resor i främmande land, och här visade han sig även vara den rätte mannen på den rätta platsen. Efter att under ett decennium ha beklätt denna plats, utsågs Elers till biträdande disponent vid Forssa bomullsmanufakturverk från januari 1917. Inom Tam-

mela kommun, dit Forssa hör, hade Elers efterhand in- tagit en allt mera bemärkt plats och innehade där- städes på senare tider en mängd förtroendeposter. Så var han medlem av kommunalfullmäktige, ord- förande i diverse kommittéer m. m. Uppkomsten av en hantverksskola i Forssa berodde helt och hållet av Elers initiativ.

Sådant var i korta drag Jalo Elers' levnadslopp.

Arbetsam och pliktrogen som få, mångsidigt ut- bildad i tekniskt avseende och intresserad för allt tekniskt framåtskridande, därtill fjärrskådande och initiativrik, var Elers idealet för en fabriksingenjör och därför och självskriven blivande ledare för det verk som han troget tjänat under 12 års tid. Men ödet hade annorlunda bestämt. Den kroppsliga hyd- dan motsvarade icke hos honom den starka viljan, den försvagade hälsan icke den andliga spänstig- heten. Och så kom det sig att hans livstråd avbröts, när förhoppningarna på livet begynt ljusna och fram- tidsutsikterna voro de bästa. Och det icke minst tragiska vid denna för tidigt avbrutna levnadsbana är att Jalo Elers, till sin natur frisinnad, sant de- mokratisk och en arbetarnas verkliga vän, skulle falla som ett indirekt offer för den röda revolutionen som han själv, kanske anande utgången, från be- gynnelsen fruktade. Inom Forssa fabrikssamhälle hade det röda elementet under upprorstiden för- hållit sig jämförelsevis lugnt. Pratet mera än hand- lat, vegeterat mera än maroderat. Kort innan den vita arméns förtrupper nalkades, begåvo sig de röda även från Forssa på flykt österut mot det häg- rande bolsheviklandet, men därförinnan fängslades helt oförmodat ett antal av Forssa Aktie Bolags in- geniörer och tjänstemän, jämte några andra borger- liga Forssabor, och fördes med bantåg till Toijala och därifrån till Tavastehus, där de höllos fängslade i slottet, tills de, jämte fängslade Tavastehusbor, be- friades genom tyskarnas anryckning söderifrån. Den främste bland de fängslade från Forssa var ingenjör Elers, som till följd av både kroppslig och andlig ansträngning under resan ävensom dålig kost och hotfull behandling häftigt insjuknade under fängelsetiden i Tavastehus slott. Efter en förgäves företagen magoperation, som till en början ingav förhoppning om bättring, ändades Elers' liv i Tavaste- hus den 17 maj 1918.

Den som i likhet med undertecknad under 12 års tid dagligen samarbetat med Jalo Elers och därunder lärt sig fullt uppskatta hans gedigna, fördomsfria och ädla personlighet känner bäst vad hans efterläm- nade familj, hans principaler och arbetare, hans kam- rater och vänner förlorat genom hans oväntade bort- gång ur livet och beklagar djupast det oblidla öde som avklippte livstråden hos en man i blomman av sin ålder, som helt säkert, om honom förunnats att leva, skulle kommit att spela en roll inom vår unga industri och kunnat bliva en prydnad för densamma.

K. E. Palmén.

Jalon muistokirjoitus (K.E.Palmen, Forssa Oy:n isännöitsijä)

Insinööri **Henrik Jalo Vieno Elers** kuoli toukokuun 17 p:nä Hämeenlinnassa. Hän ei kestänyt sitä kohtelua, minkä hän sai punaisilta, istuessaan Hämeenlinnassa heidän vankinaan, ja vaikka hän saksalaisten tultua vapaaksi pääsikin, täytyi hänen tulla sairaalasta sairaalaksi, jossa kesti vaikean ja onnistuneen leikkauksen. Kun kuitenkin lopuksi ilmestyi keuhkotulehdus, ei heikontunut ruumis enää voinut tätä kestää, vaan vei miehen parhaassa iässään, katkaisi kauniin päivätyön kesken. Jalo Elers oli suomalaisen teknikkokuntamme parhaimpia ja pystyvimpiä. Syntyneenä Porissa 1878 tuli hän sieltä myös ylioppilaaksi ja antautui heti teknilliselle alalle ja pääsi polyt. opistosta koneinsinööriä diplomaaniksi 1902. Jo opistoaikanaan harjoitteli hän kutomoteollisuusalalla, etupäässä kehrupuolella ja jatkoi samalla alalla opistosta päästyäänkin, ensin kotimaassa ja sitten ulkomailla, työskennellen ja opiskellen vuosina 1902—1904 Amerikassa. Kotimaahan palattuaan v. 1905 työskenteli hän m. m. De Förenade Yllefabrik A.-B:llä sekä jonkun aikaa S. V. R:n palveluksessa, kunnes v. 1906 tuli Forssan Puuvillatehtaaseen tehtaan insinööriksi ja sittemmin teknilliseksi johtajaksi ja isännöitsijän apulaiseksi.

Täällä hänen työkykynsä, taitonsa ja harrastuksensa pääsivät täysiin oikeuksiinsa, ja harvassa lieene miehiä, joiden suorittama työ on siinä määrin tyydyttännyt sekä ylempiä että alempia, kuin vainajan, innostaen

siten itseäänkin uusiin, väsymättömiin ponnistuksiin ja parannusharrastuksiin. Amerikassa ollessaan oli hän oppinut näkemään kuinka työtä on tehtävä, ja itsekkin sitä tekemään, ja vaati hän säännöllisyyttä ja ahkeruutta alaisiltaan, ollen kuitenkin aina vaativaisin itseään kohtaan.

Hänen erikoisteltävänään oli m. m. tehdasrakennusten hoito, uusiminen ja rakentaminen, ja saikin hän aikaan paljon parannuksia ja uudistuksia. Tässä työssään piti hän aina silmällä myös työntekijäin etuja ja hyvinvointia. Erikoisella harrastuksella, lämminsydäminen ja hyvää harrastava kun oli, antautui hän heti työväen oloja kaikin keinoin ja voimin parantamaan. Erityisesti uhrasi hän paljon työväen asunto-olojen parantamiseksi, suunnitellen ja rakennuttaen uusia työväenasuntoja, joista Forssan tehdas tunnetaan laajoissa piireissä. Hän myös suunnitteli ja rakennutti erityisen tuberkuloosisairaalan Forssan tehtaan työväkeä varten, sekä myöskin Forssan uuden kirkon. Yleensä oli hän tehdasyhteiskunnan ja työväestön luottamusmiehenä kaikissa suhteissa ja oli m. m. Tammelan kunnanvaltuuston jäsenenä joinakin vuosina sekä Forssan käsityöläiskoulun johtokunnan puheenjohtajana vasta 1911 alkaen.

Kirjallisellevä alalle siitti häneltä aikaa ja kykyä, ja oli hän m. m. Suomen Teollisuuslehden »Seppo»-osaston päätoimittajana 1906—07, kirjoitellen sen ohessa kirjoitelmia muihinkin ammattilehtiin.

Liisin ylioppilaskuva
1904

Liisin koulukuvia

Liisin piirtämä virkailija-asunto Wahreninkadulla

Liisi ja
poikavauva
1909

Liisi ja vanhin
lapsista 1909

Liisi ja pojat ,
Pauli ja Aarne,
1911

Liisi

Uusi Suomi 13.11.57

Siro pieni kori, joka sopii vaikka kesäkäsilaauksiksi, oli näiden tavaroiden joukossa, joita eilen myytiin Vanhalla Ylioppilastalolla Sotasokeat ry:n Naisjärjestön myyjäisissä. Myyjäisissä oli edelleen mattoja, harjoja, käsitoita ja kotivalmisteista herkkuja. — Kuvassa etualalla rva Ragnhild Jysky tekee kauppaa rva Liisi Elersin kanssa. Takana rva Rahimer Alaudtin ihaillee mainittua pikkukoria, jota rva Kerstin Eklundh hänelle esittelee.

Liisi ja varainhankinta sotasokeiden hyväksi

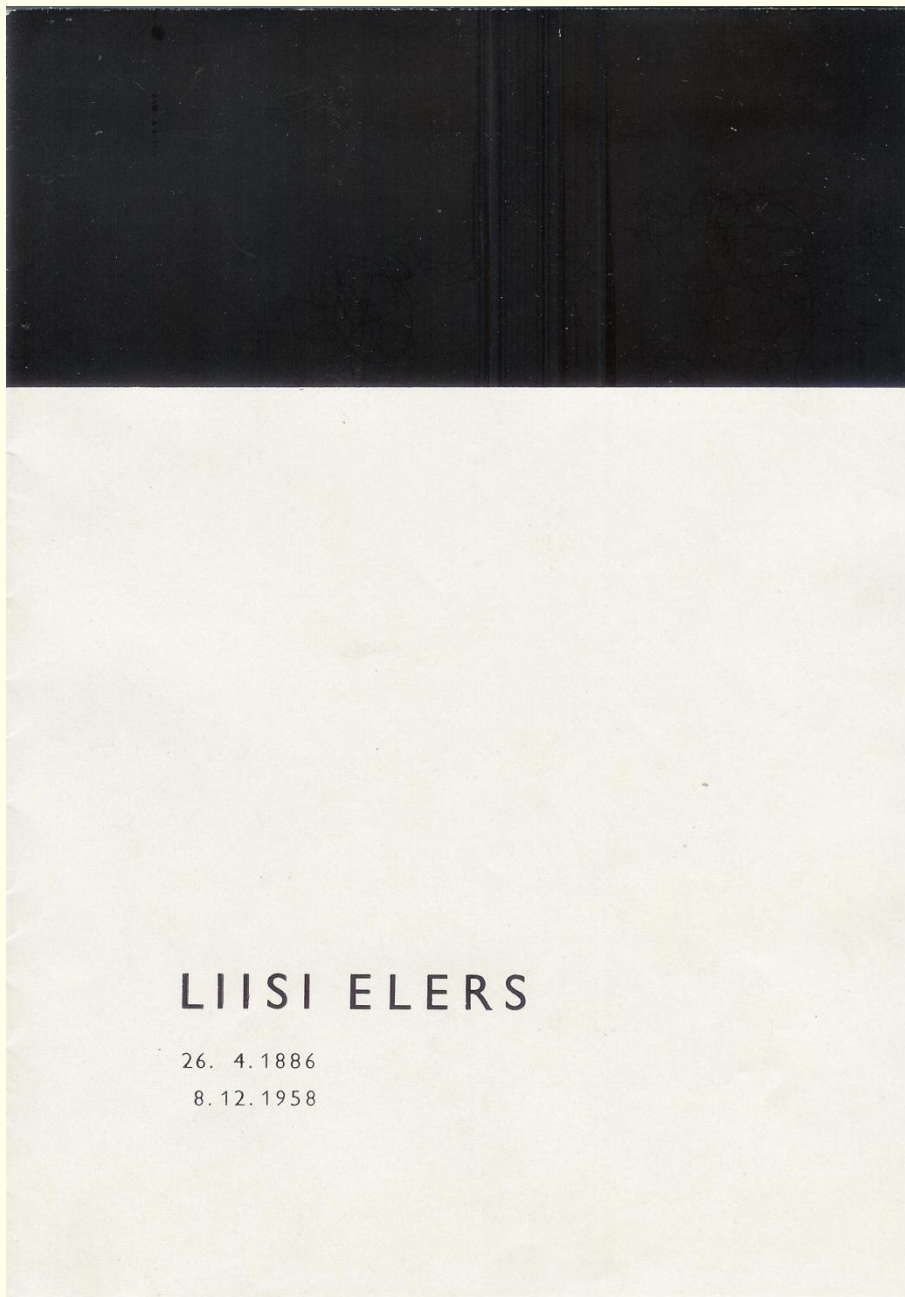
Liisin
hautajaiset
1958

Sotasokeat
kunniavartiossa
Liisin
hautajaisissa
13. 12.1958

Liisi 26.4.1886-
8.12.1958

"MAA ON NIIN KAUNIS"

Maa on niin kaunis,
Kirkas Luojan taivas,
Ihana on sielujen toivotie;
Maailman kautta
Kuljemme laulain,
Taivasta kohden matka vie.

Kiitävi aika,
Vierähtävät vuodet,
Miespolvet vaipuvat unholaan;
Kirkasna aina
Sielujen laulun
Taivainen sointu säilyy vaan.

Enkelit ensin
Paimenille lauloi.
Sielusta sieluhun kaiku soi:
Kunnia Herran,
Maassa nyt rauha,
Kun Jeesus meille armon toi.

"SUN HALTUUS RAKAS ISÄNI"

Sun haltuus, rakas Isäni,
Mä aina annan itseni.
Mun sieluni ja ruumiini
Sä, Herra, ota suojaasi.

Sen uskon, rakas Isäni,
Vaan muista heikkouttani,
Sun lastas auta vaivassa,
Suo ilo luonas taivaassa.

SIUNAUSTILaisuus

HELSINGIN VANHAN HAUTAUSMAAN KAPPELISSA

LAUANTAINA 13. 12. 1958 KLO 12.30

URKUMUSIIKKIA

MAARIT RÄIKKÖNEN

"MAA ON NIIN KAUNIS"

O. MERIKANTO / OI MUISTATKO VIELÄ

I. HANNIKAINEN / OI ÄITI ARMAS

YRJÖ IKONEN

SIUNAUS

KENTTÄPIISPA J. BJÖRKLUND

HANNIKAINEN / KORAALI

PIRKKO GALLÉN-KALLELA

MUISTOSANAT

EINO SUOLAHTI

SCHUBERT / AVE MARIA, SELLO

MARTTI HEINIÖ

JÄÄHYVÄISET

"SUN HALTUUS RAKAS ISÄNI"

Liisin hautajaisohjelma

Se vuosikymmen, jona Liisi Forssell syntyi Helsingissä virkamiesperheen viidentenä lapsena, on jäänyt Suomen historiaan ennen kaikkea idealismin ja aatteiden aikakautena. Vielä eivät routavuodet olleet heittäneet synkkää varjoaan rauhallisen elämänvieton ylle, vielä eivät ensimmäisen maailmansodan ukkospilvet näkyneet taivaanrannalla. Tuona vuosikymmenenä uskottiin hyvien aatteiden voimaan, uskottiin eri yhteiskuntaluokien keskinäiseen yhteisymmärrykseen ja uskottiin kansakunnan omavaraiseen tulevaisuuteen. Nämä voittopuolisesti positiiviset aatteet olivat löytäneet otollisen tyyssijan lääninagronomi Forssellin perheessä ja hänen lähimmässä ystävä- ja sukulaispiirissään. Ei ole liioiteltua väittää, että harvan ihmisen lapsuudenympäristö on ollut niin aatteellisuuteen ja ihanteellisuuteen viritetty kuin Liisi Forssellin.

Lapsuutta ja varhaisnuoruutta seuraavat vuosikymmenet toivat muassaan runsain mitoin tummempia värejä siihen vaaleuteen, joka 1880-lukua oli ympäröinyt. Kansan kohtalot kulkiivat hyvinkin synkeiden alhojen kautta siihen suureen ratkaisuun, jota neljän vuosikymmenen takaiset tapahtumat maallemme merkitsivät. Ilman henkilökohtaisia uhreja ei tämä kehitys kulkenut senkään henkilön ohitse, jonka elämää me tänään voimme tarkastella päättyneenä kokonaisuutena. Vuosi 1918 merkitsi hänelle kahden läheisen henkilön menetystä, puolison ja veljen, jotka molemmat joutuivat läheisesti kytketyiksi kansan vapaustaisteluun.

Siirtyminen Forssan kodista Helsinkiin tiesi moninkertaisen elämänmuutosta. Vastuu perheen toimeentulosta siirtyi silloin vielä nuoren Liisi Elersin harteille. Pitkäaikainen työkentely Imatran Voiman palveluksessa muodosti seuraavien vuosi-

Liisin muistosanat 1

kymmenien ulkoiset puitteet. Tuona aikana hän sai nähdä poikiensa varttuvan miehiksi ja sijoittuvan eri aloille yhteiskunnan palvelukseen. Kun sitten tarjoutui tilaisuus keventää jokapäiväistä työtä, siirtyi hän eläkkeelle voidakseen täysin voimin antautua niiden aatteiden palvelukseen, jotka hän näki omikseen. Voimakas sosiaalinen mielenlaatu ja halu olla mukana yhteiskunnallisessa rakennustyössä olivat jo aina Forssan ajoilta lähtien ohjanneet hänen harrastuksiaan. Tuskin voi erehtyä sanoessaan, että juuri tässä hänen elämänsä puolella tuli selvimmin näkyviin lapsuudenympäristöstä peräisin oleva usko hyvyyden ja ihanteiden voimaan.

Liisi Elersin elämänasenteelle oli ominaista, että hän aina tahtoi tehdä enemmän kuin vain välttämättömimmän. Tämän ovat saaneet tuntea Forssan teollisuusyhdyshäskunnan asukkaat, tämän myös Imatran Voiman palveluksessa olleet työtoverit, tämän edelleen Uuden Suomen ympärille ryhmittyneet piirit ja ennen kaikkea ^{1.}sotasokeat ja ^{2.}sotaorvot. Viimeksi mainittujen hyväksi suoritettu työ on ollut sen laatuista, että vain harvan saavutukset ylittävät sen tasalle. Sillä työllä on ollut siunausta laajemmalle kuin mitä vielä tällä hetkellä saatamme aavistaakaan.

Liisi Elers oli sanan parhaassa mielessä hyvä ihminen. Aikana, jolloin riidat ja erimielisyydet tekevät ihmiskunnan elämän ankeaksi ja tuskaiseksi, sanalla "hyvä" on aivan erityinen merkityksensä. Hyvyyden merkeissä eletty elämä ei koskaan mene hukkaan, sillä sen säteily tuntuu vielä kauan ja laajalti senkin jälkeen, kun maallinen elämä on päättynyt.

Liisin muist sanat 2

Henrik Jalo Vieno Elers insinööri

Jalo Elers

syntynyt 9.8.1878 Porissa

kuollut 17.5.1918 Hämeenlinnassa

Vanhemmat: Henrik Oskar Elers ja Ida Sofia Söderlund.

Ylioppilas Porin suomalaisesta lyseosta 28.5.1898, Polyteknillisen opiston päästötodistus 31.5.1902. Insinöörin tehtävissä Yhtyneillä Villatehtailla v. 1905 Hyvinkäällä ja Valtion Rautateiden konepajalla vv 1905-1906. Forssa AB:n teknillisenä johtajana v:sta 1906. Tehnyt opintomatkan Amerikkaan vv 1902-1904.

Tammelan kunnanvaltuuston jäsen ja varapuheenjohtaja, YL:n, Suomen Laulun ja Laulumiesten laulaja.

Vangittiin kotoaan Forssassa punakaartin esikunnan toimesta 20.4.1918, kuljetettiin vangittuna Toijalaan ja perääntymisen yhteydessä edelleen Hämeenlinnaan, jossa henkisten ja ruumiillisten kärsimysten vuoksi sairastui vatsakalvon tulehdukseen. Vapautui Hämeenlinnan valtauksen yhteydessä ja siirrettiin Hämeenlinnan läänin sairaalaan, jossa leikkattiin, muttei voitu pelastaa, koska sai lisäksi keuhkokuumeen.

puoliso Elisabeth (Liisi) Koskenalho 26.4.1886-8.12.1958. Vihitty 10.2.1907.

Vanhemmat: hallitussihteeri Adolf Theodor Koskenalho (Forsell)

23.6.1837-13.5.1909 ja Anna Vendla Augusta Bonsdorf 1.6.1849-30.8.1897.

Liisi tuli ylioppilaaksi 17.5.1904. Mieheensä kuoleman jälkeen elätti perheen Imatran Voiman palveluksessa.

Liisi Elers

lapsia: NN 15.1.1908- 7.2.1908 Tammelassa

Pauli Henrik 25.1.1909-4.12.1989 Helsingissä

Aarne Adrian 19.5.1910-26.9.1977 Tammelassa

Lauri Olavi 1.5.1915- 6.8.1988 Tammelassa

Jalo ja Liisi

Jalon piirtämä Elers- suvun vaakuna

Insinööri Jalo Elersin
vanhan sinetin mukaan piirtämä
Elers-suvun sukutaulu

